

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Įrodymų rinkimas

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (LV) neseniai atlikta pakeitimų.

latvių

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Swipe to change

Įrodymų rinkimas

Latvija

1 Įrodinėjimo pareiga

Šalis turi pareigą įrodyti savo reikalavimus arba prieštaravimus pagrindžiančius faktus. Ieškovas turi pagrįsti savo reikalavimus, o atsakovas turi pagrįsti savo prieštaravimus.

1.1 Kokios yra įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės?

Įrodymus teikia bylos šalys ir kitos suinteresuotosios šalys. Jeigu bylos šalis arba kita suinteresuotoji šalis negali pateikti tam tikrų įrodymų ir šiuo tikslu pateikia pagrįstą prašymą, teismas gali reikalauti pateikti įrodymus.

1.2 Ar yra normų, atleidžiančių nuo pareigos įrodyti tam tikrus faktus? Kokiais atvejais? Ar galima tam tikrą teisinę prielaidą paneigti pateikiant įrodymus?

Jeigu teismas pripažįsta, kad faktas yra visuotinai žinomas, jo įrodinėti nereikia.

Viename civiliniame ginče priimtame įsiteisėjusiame teismo sprendime nustatytų faktų nereikia dar kartą įrodinėti kituose civiliniuose ginčiuose, kuriuose dalyvauja tos pačios šalys.

Baudžiamojoje byloje priimtas įsiteisėjęs teismo nuosprendis yra privalomas teismui, kuris nagrinėja asmens, dėl kurio buvo priimtas baudžiamasis nuosprendis, civilinės atsakomybės klausimus, tačiau privaloma yra tik ta nuosprendžio dalis, kurioje sprendžiamas nusikalstamos veikos padarymo ar nepadarymo ir atitinkamo asmens kaltės padarius nusikalstamą veiką klausimas.

Įstatyme nustatytų faktų įrodinėti nereikia. Tokias prielaidas galima paneigti taikant įprastą procedūrą.

Šalis neturi įrodyti faktų, kurių Civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka kita šalis neginčija.

1.3 Kiek teismas turi būti įsitikinęs tam tikro fakto egzistavimu, kad galėtų juo pagrįsti savo sprendimą?

Teismo įrodymų vertinimas pagrįstas išsamiai, visapusiškai ir objektyviai patikrintais įrodymais, per teismo procesą įvertintais pagal vidinį teismo įsitikinimą atsižvelgiant į logikos taisykles, mokslines išvadas ir patirties dėsnius. Savo sprendime teismas turi paaiškinti, kodėl konkrečiam įrodymui buvo suteikta pirmenybė ir kodėl teismas vienus faktus laiko įrodytais, o kitus – neįrodytais. Jokie įrodymai neturi išankstinės įrodomosios galios teismui.

2 Įrodymų rinkimas**2.1 Ar įrodymai visuomet renkami šalies prašymu, ar tam tikrais atvejais teisėjas įrodymus gali rinkti ir savo iniciatyva?**

Civilinio proceso kodekse nustatyta, kad šalys privalo pateikti įrodymus, tačiau kodekse numatyti tam tikri atvejai, kai teismas savo iniciatyva gali reikalauti pateikti įrodymus (pvz., kai nagrinėjama byla susijusi su vaiko interesais). Jeigu teismas mano, kad dėl tam tikrų faktų, kuriais viena šalis pagrindžia savo reikalavimus arba prieštaravimus, nebuvo pateikti jokie įrodymai, šalys apie tai informuojamos, ir prireikus teismas nustato terminą tokiems įrodymams pateikti.

2.2 Jeigu šalies prašymas rinkti įrodymus patenkinamas, kokie veiksmai atliekami toliau?

Bylos šalys pateikia teismui rašytinius ir daiktinius įrodymus. Kai šalis remiasi žodiniais įrodymais, teismas į teismo posėdį kviečia šalių nurodytus liudytojus ir išklauso jų parodymus. Teismas įrodymus prideda prie bylos medžiagos.

2.3 Kokiais atvejais teismas gali atmesti šalies prašymą gauti įrodymus?

Teismas priima tik įstatymuose nurodytus ir bylai reikšmingus įrodymus. Teismas gali atsisakyti priimti įrodymus, pateiktus likus mažiau nei 14 dienų iki bylos nagrinėjimo, išskyrus atvejus, kai teisėjas nustato naują terminą įrodymams pateikti. Nagrinėjant bylą įrodymus galima pateikti ginčo šalies arba kitos suinteresuotosios trečiosios šalies prašymu, jeigu tai nekludžia toliau nagrinėti bylos, arba teismas patvirtino priešžastis, dėl kurių įrodymai nebuvo pateikti laiku, arba įrodymai yra susiję su faktais, paaiškėjusiais nagrinėjant bylą.

Liudytojų parodymai, pagrįsti nenustatytais informacijos šaltiniais, arba asmenų, kurie nebuvo apklausti, suteikta informacija, negali būti panaudoti kaip įrodymai.

2.4 Kokios būna įrodinėjimo priemonės?

Ginčo šalies arba suinteresuotosios trečiosios šalies pastabos, kuriose pateikiama informacija dėl faktų, pagrindžiančių jų reikalavimus ar prieštaravimus, laikomos įrodymais, kai jos patvirtinamos kitomis teisme įvertintomis ir leistomis įrodinėjimo priemonėmis;

liudytojų ir ekspertų parodymai;

rašytiniai įrodymai – dokumentai arba kiti tekstai, kuriuose pateikta informacija dėl bylai reikšmingų faktų: laiškai, skaičiai ir kiti rašytiniai simboliai arba dokumentai, sukurti naudojant kitas technines priemones ir atitinkamą įrašymo įrangą (garso ir vaizdo kasetės, laikmenos ir t. t.);

daiktiniai įrodymai;

eksperto išvados;

eksperto nuomonė;

valdžios institucijų išvados.

2.5 Kaip gaunami liudytojų parodymai? Ar ekspertų įrodymai gaunami kita tvarka? Kokia tvarka teikiami rašytiniai įrodymai ir eksperto išvados (nuomonės)?

Esminio skirtumo nėra, nes ekspertų ir kitų liudytojų parodymai yra įrodymai, o rašytiniai ekspertų pareiškimai taip pat laikomi įrodymais. Į teismą kviečiamas liudytojas arba ekspertas privalo atvykti ir duoti teisingus parodymus, susijusius su jiems žinomomis aplinkybėmis, arba savo vardu pateikti nešališką nuomonę dėl savo ištirtų mokslinių, techninių, meninių ar kitų faktų.

2.6 Ar tam tikros įrodinėjimo priemonės yra svaresnės už kitas?

Jokie įrodymai neturi išankstinės įrodomosios galios teismui, tačiau savo sprendime teismas turi paaiškinti, kodėl konkrečiam įrodymui buvo suteikta pirmenybė ir kodėl teismas vienus faktus laiko įrodytais, o kitus – neįrodytais.

2.7 Ar tam tikri faktai turi būti įrodyti tik tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis?

Taip. Faktai, kurie pagal įstatymus gali būti įrodyti tik tam tikrais įrodinėjimo būdais, negali būti įrodinėjami kitais įrodinėjimo būdais.

Teismas faktus leidžia įrodinėti tik įstatyme nustatytais įrodinėjimo būdais.

2.8 Ar įstatyme nustatyta liudytojų pareiga duoti parodymus?

Į teismą iškviestas liudytojas negali atsisakyti duoti parodymų, išskyrus atvejus, kai liudytojas įstatymo nustatytais atvejais gali atsisakyti duoti parodymus.

2.9 Kokiais atvejais jie gali atsisakyti duoti parodymus?

Toliau nurodyti asmenys negali duoti parodymų:

bylos šalies tiesiosios linijos giminaičiai, pirmojo ir antrojo laipsnio šoninės linijos giminaičiai, sutuoktiniai, pirmojo laipsnio santuokos giminaičiai ir šalių šeimos nariai;

šalių globėjai, turto administratoriai ir visi asmenys, kuriems paskirta šalių globa arba turto administravimas;

asmenys, kurie su viena iš šalių bylinėjasi nagrinėjant kitą teisinį ginčą.

2.10 Ar atsisakęs liudyti asmuo gali būti nubaustas arba priverstas duoti parodymus?

Ne jaunesnis kaip 14 metų liudytojas, kuris atsisakė duoti parodymus dėl, teismo manymu, nepagrįstų priežasčių arba kuris tyčia duoda melagingus parodymus, atsako pagal Baudžiamąjį kodeksą.

Jeigu teismo arba teisėjo šaukimą gavęs liudytojas neatvyksta į teismo posėdį, teismas turi teisę paskirti iki 60 EUR baudą arba priverstinai atvedinti liudytoją į teismą.

2.11 Ar yra asmenų, iš kurių negali būti gaunami įrodymai?

Dvasininkai dėl faktų, kuriuos sužinojo per išpažintis, ir asmenys, kuriems dėl profesijos arba einamų pareigų neleidžiama atskleisti patikėtos tam tikros informacijos, negali duoti parodymų dėl tokios informacijos;

nepilnamečiai negali duoti parodymų dėl faktų, susijusių su tėvams, seneliams, broliams arba seserims nepalankiais įrodymais;

asmenys, kurie dėl fizinių arba psichinių trūkumų negali tinkamai suprasti bylai reikšmingų aplinkybių, negali duoti parodymų;

vaikai, kurie nesulaukė septynerių metų, negali duoti parodymų.

2.12 Kokį vaidmenį atlieka teisėjas ir šalis apklausiant liudytoją? Kokiomis sąlygomis liudytoją galima apklausti per vaizdo konferenciją ar naudojant kitas technologijas?

Į teismą iškviesti liudytojai turi atvykti ir duoti teisingus parodymus dėl bet kokių jiems žinomų faktų. Liudytojai turi atsakyti į klausimus, kuriuos jiems uždavė teismas ir šalis. Teismas gali apklausti liudytoją jo gyvenamojoje vietoje, jeigu šaukimą gavęs liudytojas dėl ligos, senyvo amžiaus arba kitų pateisinamų priežasčių negali atvykti į teismą. Liudytojas teisme taip pat gali būti apklausiamas naudojant vaizdo konferencijos priemones, atsižvelgiant į jo buvimo vietą, arba specialioje šiam tikslui pritaikytoje patalpoje.

3 Įrodymų vertinimas

3.1 Ar teismui priimant sprendimą taikomi apribojimai, jeigu šalis įrodymus gavo neteisėtai?

Ginčo šalis gali ginčyti rašytinių įrodymų tikrumą.

Rašytinių įrodymų negali ginčyti asmuo, kuris pats pasirašė tokius įrodymus. Toks asmuo įrodymus gali ginčyti pareikšdamas atskirą ieškinį, jeigu jis dokumentą pasirašė per prievartą, dėl grasinimo arba apgaulės. Šalis taip pat gali pateikti pagrįstą prašymą dėl rašytinių įrodymų klastojimo. Nustatęs, kad įrodymai buvo suklastoti, teismas atmes įrodymus ir apie klastojimą informuos prokurorą. Siekdamas išnagrinėti prašymą dėl rašytinių įrodymų klastojimo, teismas gali reikalauti eksperto išvados šiuo klausimu arba prašyti pateikti kitus įrodymus. Nustatęs, kad šalis ginčą dėl rašytinių įrodymų klastojimo pradėjo nepagrįstai, teismas gali skirti jai baudą.

Civilinio proceso kodekse reikalaujama, kad į teismą iškviestas liudytojas atvyktų ir duotų teisingus parodymus dėl bet kokių jam žinomų faktų. Jeigu šalis nori tam tikras aplinkybes įrodyti liudytojo parodymais, ji savo prašyme dėl liudytojų apklausos, kurį teikia teismui, turi nurodyti, kuriuos svarbius bylos aspektus liudytojas galėtų patvirtinti.

3.2 Ar mano parodymai bus laikomi įrodymais, jeigu esu bylos šalis?

Ginčo šalies arba trečiosios šalies pastabos, kuriose pateikiama informacijos dėl faktų, pagrindžiančių jų reikalavimus ar prieštaravimus, laikomos įrodymais, kai jos patvirtinamos kitomis teisme įvertintomis ir leistomis įrodinėjimo priemonėmis. Jeigu viena šalis pripažįsta faktus, kuriais ginčo šalis grindžia savo reikalavimus arba gynybą, teismas gali pripažinti šiuos faktus įrodytais, jeigu neabejoja, kad toks pripažinimas nebuvo išgautas klasta, prievarta, grasinimais ar apgavyste arba norint nuslėpti tiesą.

Paskutinis naujinimas: 18/12/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.